

Jernbanedirektoratet
Postboks 16 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/299-

15. august 2025

Statsbudsjettet 2025 - supplerende tildelingsbrev nr. 5 - Kartlegging og analyse av utvikling i tilbud og kostnader i fylkeskommunal kollektivtransport

Samferdselsdepartementet (SD) viser til tildelingsbrev for 2025 av 19. desember 2024 til Jernbanedirektoratet. Dette supplerende tildelingsbrevet gjelder oppdrag til Jernbanedirektoratet om kartlegging og analyse av utvikling i tilbud og kostnader i fylkeskommunal kollektivtransport.

Oppdraget skal gjennomføres i samarbeid med Statens vegvesen, som har fått et likelydende brev.

Oppdrag nr.	17-2025
Navn på oppdrag	Kartlegging og analyse av utvikling i tilbud og kostnader i fylkeskommunal kollektivtransport
Bakgrunn Fylkeskommunene melder om økende økonomisk press i kollektivtransporten. Kostnadene har økt betydelig, samtidig som billettinntektene reelt sett har falt etter pandemien. Flere operatører rapporterer om underskudd, og enkelte fylkeskommuner har måttet redusere anbud og ruteproduksjon. Samferdselsdepartementet har ansvar for nasjonale rammer og virkemidler for kollektivtransport, og har i den forbindelse behov for mer kunnskap om utvikling i tilbud og kostnader i fylkeskommunal kollektivtransport. Beskrivelse av oppdraget Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet bes, i fellesskap og med Statens vegvesen	

som koordinerende virksomhet, om å kartlegge og analysere kostnadsutvikling, tilbudsutvikling og produktivitetsutviklingen i fylkeskommunal kollektivtransport i perioden 2019–2024.

Det skal ikke utarbeides forslag til konkrete tiltak. Analysen skal gi et faglig grunnlag som kan brukes i departementets videre vurderinger av virkemidler og rammevilkår for fylkeskommunal kollektivtransport.

Analysen skal omfatte all fylkeskommunal kollektivtransport, inkludert skoleskyss, i samtlige fylkeskommuner og Oslo kommune. Den skal gi et faglig grunnlag som kan brukes i departementets videre vurderinger av virkemidler og rammevilkår for fylkeskommunal kollektivtransport.

Analysen skal være på et aggregert nivå. Relevante variasjoner mellom fylkeskommuner bør belyses gjennom sammenlikninger eller ved bruk av utvalgte eksempler som illustrerer mønstre i datagrunnlag og utviklingstrekk, uten å beskrive hver fylkeskommune detaljert.

Det skal innen 15.september 2025 utarbeides en prosjektplan som viser hvilke avgrensninger som er hensiktsmessige for å sikre et treffsikkert og håndterbart oppdrag innenfor skissert tidsplan. I prosjektplanen skal arbeidsdelingen mellom Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet være belyst og avklart. Prosjektplanen skal vurderes og godkjennes av Samferdselsdepartementet.

Kartleggingen og analysen skal bruke eksisterende data som hovedgrunnlag (SSB inkludert KOSTRA, Kollektivtrafikkforeningens database og tidligere utredninger). Fylkeskommunene skal i utgangspunktet ikke pålegges å levere nye data, men det kan være behov for å supplere datagrunnlaget, be om innspill, kommentarer eller årsaksforklaringer fra fylkeskommuner og relevante kollektivoperatører. Dette skal belyses i prosjektplanen.

I prosjektplanen skal det vurderes og beskrives hvordan, og innenfor hvilke avgrensninger, kartleggingen skal:

- Belyse og dokumentere kostnadsveksten i fylkeskommunal kollektivtransport i perioden 2019 – 2024. Etatene må håndtere endringer i fylkesstrukturen i perioden på en hensiktsmessig måte.
- Identifisere, analysere og, i den grad det er mulig, kvantifisere hovedårsakene til kostnadsveksten – 2019 - 2024.
- Beskrive hvordan kollektivtilbudet i perioden 2019 – 2024 har utviklet seg, med særlig vekt på konsekvenser for og av kostnadsveksten.

- Redegjøre for produktivitsutviklingen i fylkeskommunal kollektivtransport i perioden 2019–2024, herunder variasjoner mellom fylkene. Etatene bes vurdere hvilke parametere og metoder som best egner seg til å belyse utviklingen, basert på tilgjengelig datagrunnlag og med sikte på å gi relevant innsikt både samlet og, der det er hensiktsmessig, mellom fylker. Produktivitet i denne sammenheng kan f.eks. handle om forholdet mellom kostnader og tilbud (f.eks. kostnad per rutekilometer, passasjer osv.). Det bør også vurderes hvordan eventuelle brudd i tidsserier som følge av endringer i fylkesstrukturen kan håndteres.
- Redegjøre for, og vurdere takststruktur, billettyper og billettinntektenes betydning i fylkenes samlede finansiering av kollektivtransporten, med vekt på å belyse forskjeller mellom fylkene og vurdere om inntektsnivå og prisnivå er medvirkende årsaker til svak økonomi.
- Kartlegge og vurdere variasjoner mellom fylker i organiseringen av kollektivtransporten (f.eks. egne virksomheter, fylkeskommunalt AS), tjenesteleverandørkontrakter (f.eks. brutto- eller nettokontrakter), og betydningen av av statlige krav (som elektrifisering), med sikte på å belyse faktorer som kan påvirke kostnadsnivået i ulike fylker.
- Vurdere hvordan Samferdselsdepartementet jevnlig kan få et oppdatert og helhetlig kunnskapsgrunnlag om fylkeskommunal kollektivtransport, uten nye rapporteringskrav fra fylkeskommunene. Etatene bes vurdere hvordan eksisterende datakilder, som SSB/KOSTRA og andre kilder, kan benyttes og eventuelt suppleres for å gi relevant innsikt i utviklingstrekk, kostnadsdrivere og fylkesvise variasjoner. Det bør også vurderes om dagens kostnadsindekser og indikatorer er tilstrekkelige. På sikt kan det bli aktuelt å utvide omfanget til fylkeskommunal samferdsel generelt.
- Tog- og drosjetransport inkluderes i drøftinger/analyser i den grad virksomhetene vurderer det som hensiktsmessig.

Frist og rapportering

Oppdraget gjennomføres i tre trinn:

- Prosjektplan skal leveres innen 15. september 2025. Departementet vil kalle inn til eget møte om denne med sikte på å godkjenne planen så raskt som mulig.
- Statusmøte med presentasjon av foreløpige resultater medio desember 2025.
- Sluttleveranse 15. februar 2025.

Ved behov kan det eventuelt avtales flere statusmøter underveis i arbeidet.

Sigurd Sletvold Torkildsen er kontaktperson i Samferdselsdepartementet for oppdraget frem til årsskiftet 2025/2026. Christoffer Gjendem er kontaktperson i SD fra 2026.

Med hilsen

Cecilie Taule Fjordbakk (e.f.)
avdelingsdirektør

Christoffer Gjendem
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Riksrevisjonen
Statens vegvesen